

**Вінницький державний педагогічний університет
імені Михайла Коцюбинського**

**Факультет фізичного виховання і спорту
Кафедра теорії і методики спорту**

ЗАТВЕРДЖУЮ

**Перший проректор з науково-
педагогічної роботи**

доц. Гусєв С.О.

2022 року

РОБОЧА ПРОГРАМА ПРАКТИКИ

Педагогічна (асистентська) практика

підготовки доктора філософії

галузі знань 01 Освіта/Педагогіка

спеціальності 017 Фізичне виховання і спорт

Освітньо-наукова програма Фізична культура і спорт

Вінниця – 2022 рік

Робоча програма практики «Педагогічна (асистентська) практика» для підготовки доктора філософії зі спеціальності 017 Фізична культура і спорт. – 2021.

РОЗРОБНИКИ:

Костюкевич В.М., професор кафедри теорії і методики спорту, доктор наук з фізичного виховання і спорту, професор

Вознюк Т.В., завідувач кафедри теорії і методики спорту, кандидат наук з фізичного виховання і спорту, доцент

Робоча програма практики розглянута і схвалена на засіданні кафедри теорії і методики спорту

Протокол від «15» серпня 2022 року № 1

Завідувач кафедри теорії і методики спорту

«15» серпня 2022 року _____ (Вознюк Т.В.)

Робоча програма практики розглянута і схвалена на засіданні навчально-методичної комісії факультету фізичного виховання і спорту

Протокол від «15» серпня 2022 року № 1

Голова НМК _____ (Кульчицька І.А.)

«15» серпня 2022 року

В с т у п

Програма педагогічної (асистентської) практики складена на підставі державних вимог до структури основної освітньо-наукової програми третього освітньо-наукового рівня професійної освіти (аспірантура) і навчального плану підготовки аспірантів у Вінницькому державному педагогічному університеті імені Михайла Коцюбинського за основною освітньо-науковою програмою третього освітньо-наукового рівня професійної освіти (аспірантура) за спеціальністю 017 Фізична культура і спорт.

Педагогічну (асистентську) практику – аспіранти проходять в 3 семестрі протягом 5-ти тижнів, на яку відводиться 150 годин / 5 кредитів ECTS.

Педагогічна (асистентська) практика посідає важливе місце в системі підготовки майбутнього викладача вищого навчального закладу. *Саме під час практичної підготовки відбувається формування професійних якостей, пізнання етичних та моральних норм викладача, розуміння ролі викладача у сучасній системі вищої освіти, переоцінка власних знань та умінь та пошук шляхів до самовдосконалення.* Практика зорієнтована на досягнення аспірантами високого рівня методики викладання та тренування, а також формування спроможності аспірантів до творчої професійно-педагогічної й науково-дослідницької діяльності. У процесі практики поглиблюють знання з обраної спеціальності, оволодівають уміннями інноваційного характеру, навичками науково-дослідної, науково-педагогічної діяльності, набувають певного досвіду використання одержаних знань для вирішення завдань у сфері професійно-педагогічної діяльності.

Головне призначення педагогічної (асистентської) практики полягає у вирішенні суперечностей, що виникають під час переходу студента в нову якість «практичного викладача». Вона є з'єднувальною ланкою між теоретичним навчанням та самостійною апробацією знань і вмінь та сприяє адаптації аспірантів до педагогічної діяльності у вищій школі. У процесі проходження практики аспіранти виконують усі види майбутньої професійної діяльності.

1. Мета, завдання, компетентності та програмні результати практики

1.1. Метою педагогічної (асистентської) практики є: набуття та вдосконалення практичних компетентностей, що визначають здатність до ефективної навчально-методичної та наукової роботи в ролі асистента викладача, тренера.

1.2. Завданнями педагогічної (асистентської) є:

- ознайомитися з професійною діяльністю сучасного викладача ЗВО в частині проведення практичних і семінарських занять та організації самостійної роботи студентів з навчальної дисципліни;
- поглибити й розширити теоретичні знання з теорії і методики фізичного виховання і спортивного тренування, а також психолого-педагогічних

дисциплін. Формувати вміння застосовувати їх у вирішенні конкретних педагогічних завдань під час квазіпрофесійної діяльності;

- формувати вміння й навички конструювання та проведення основних форм навчання у вищій школі, застосування сучасних технологій і методики в процесі підготовки лекційних, практичних і лабораторних занять з теорії і методики спорту;
- розвинути професійні педагогічні компетенції в роботі з навчально-методичним забезпеченням процесу супроводу освоєння студентами навчальної дисципліни;
- вивчити психолого-педагогічні основи організації освітнього процесу у ЗВО, ознайомитися з навчально-методичними здобутки та індивідуальним стилем роботи викладачів фахових кафедр факультету, а також педагогічного досвіду працівників вищої школи України;
- формувати вміння планувати, прогнозувати, організовувати й проводити основні форми навчання у вищій школі, а також застосовувати традиційні й інноваційні технології та методики, здійснювати аналіз і самоаналіз;
- розвинути професійні педагогічні компетенції в оцінюванні результатів освітньої діяльності студентів;
- формувати вміння професійного педагогічного спілкування зі студентською аудиторією на принципах взаємодії й діалогізму;
- розвивати пізнавально-творчі та науково-дослідницькі якості для професійної діяльності викладача;
- формувати готовність до здійснення освітньої роботи зі студентами та студентськими групами й об'єднаннями.
- формувати професійну спрямованість на викладацьку діяльність, уміння вирішувати конкретні професійні завдання відповідно до умов педагогічного процесу;
- виховувати морально-етичні якості викладача вищої школи, формувати індивідуально-творчий стиль педагогічної діяльності, потребу в самовдосконаленні та підвищенні творчого потенціалу.

2. Компетентності та програмні результати практики

2.1. Компетентності:

2.1.1. Загальні

- володіння навичками міжособистісної взаємодії, готовність брати участь у роботі українських і міжнародних дослідницьких колективів для вирішення наукових і науково-освітніх завдань. Управлінські компетентності (ЗК7);
- здатність організовувати освітній процес у вищій школі (ЗК9);
- здатність планувати та вирішувати завдання власного професійного й особистісного розвитку (ЗК10).

2.1.2. Фахові

- здатність проводити науковий аналіз результатів досліджень і використовувати їх у практичній діяльності (ФК4);

- здатність до виконання завдань щодо розвитку й оцінки власної освітньо-наукової діяльності, визначення рівня сформованості професійної компетентності (ФК6);
- здатність застосовувати знання фундаментальних основ сучасних досліджень, проблем і тенденцій розвитку спорту, фізичного виховання та оздоровчо-рекреаційної рухової активності різних верств населення у комплексному аналізі явищ і процесів, що виникають у сфері фізичної культури і спорту в Україні та інших країнах світу (ФК7).

2.2. Програмні результати практики

- демонструвати володіння загальнонауковими концепціями в області теорії і методики спорту, спортивного тренування, фізичного виховання та оздоровчо-рекреаційної рухової активності різних верств населення (ПР2);
- використовувати сучасні дані, накопичені в результаті наукових досліджень як безпосередньо в сфері спорту, системі підготовки спортсменів, фізичного виховання та оздоровчо-рекреаційної рухової активності різних верств населення, так і в фізіології, медицині, біохімії, біомеханіці, психології, педагогіці, теорії управління (ПР5).
- доносити професійні знання, обґрунтування, результати та висновки власних наукових досліджень в усній та письмовій формах для різної аудиторії як на національному, так і міжнародному рівнях (ПР6);
- глибоко розуміти загальні принципи та методи дидактики та спортивної підготовки, а також методологію наукових досліджень, застосовувати їх у власних дослідженнях у сфері фізичної культури і спорту та у викладацькій практиці (ПР10);
- розробляти і викладати спеціальні дисципліни з фізичної культури і спорту у закладах вищої освіти, здійснювати навчально-методичне забезпечення освітнього процесу (ПР16).

3. Зміст практики

3.1. Індивідуальні завдання

Педагогічна (асистентська) практика умовно складається з двох етапів – ознайомлювального та навчально-виховного.

Програма педагогічної (асистентської) практики полягає в підготовці і проведенні аспірантом не менше 5 практичних (лабораторних) або практичних занять з обраної навчальної дисципліни під керівництвом провідного викладача, що передбачає також відвідування лекцій з даної дисципліни.

За рішенням випускової кафедри практика може бути перезарахована викладачеві вузу, який навчається в аспірантурі, а також в програму практики можуть бути включені участь:

- у підготовці і проведенні наукових і науково-практичних конференцій, наукових збірників;

- у розробці навчально-методичних матеріалів, електронних освітніх ресурсів для організації освітнього процесу у ЗВО;
- в організації та проведенні науково-дослідних конференцій студентів.

Заходи для досягнення поставлених мети і завдань педагогічної (асистентської) практики, а також приблизний розрахунок необхідного часу, представлені у табл. 1

Таблиця 1

№ розділу	Завдання	Кількість годин
1.	Тема 1. Організаційна діяльність аспіранта. Призначення викладача, за яким закріплений практикант, представлення практиканта на кафедрі, знайомство із закріпленою за ним студентською групою. Складання індивідуального плану роботи, графіка проведення залікових занять. Планування роботи на тиждень. Відвідування занять викладачів випускової кафедри.	16
	Тема 2. Знайомство із системою роботи кафедри, документацією, особливостями науково-методичної та організаційної роботи викладачів зі студентською аудиторією.	14
2.	Тема 1. Планування й підготовка до занять, обговорення підготованих конспектів практичного / лабораторного заняття. Затвердження планів й змісту практичних (лабораторних) занять викладачем та керівником практики.	16
	Тема 2. Навчально-методична робота аспіранта в якості асистента. Проведення пробних занять чи їх фрагментів. Проведення відкритих практичних (лабораторних) занять. Проведення консультацій зі студентами із закріпленої навчальної дисципліни. Проведення індивідуальних занять зі студентами-бакалаврами. Перевірка самостійних і контрольних робіт, передбачених навчальним планом.	20
3.	Тема 1. Виховна робота аспіранта. Основи професійної діяльності. Відвідування занять та виховних заходів інших аспірантів, їх аналіз. Ознайомлення з планом організаційно-виховної роботи факультету та випускової кафедри. Проведення виховних заходів в групі, виконання доручень наставника академічної групи.	16
	Тема 2. Методика індивідуально-групової роботи зі студентами. Проведення позааудиторної	18

	роботи, що має професійну спрямованість із застосуванням сучасних форм навчання (круглий стіл, зустріч з фахівцями, обговорення актуальних проблем курсу в нетрадиційній формі).	
4.	Тема 1. Опрацювання наукової, науково-методичної літератури. Робота з науковою, науково-методичною літературою, програмним матеріалом. Участь у підготовці та проведенні студентських олімпіад та конкурсів	18
	Тема 2. Творча робота аспіранта. Розробка завдань, у тому числі тестових, для самостійної роботи, для поточного, модульного й підсумкового контролю, підготовка матеріалів для навчально-методичного комплексу з певної дисципліни тощо. Розробка і впровадження інноваційних форм, методів і технологій навчання. Вивчення і впровадження передового досвіду організації навчального процесу.	18
5.	Тема 1. Підготувати портфоліо аспіранта	14

3.2. Заняття і екскурсії під час практики

Програмою практики передбачено відвідування аспірантами лекційних, практичних (лабораторних) і занять з підвищення спортивної майстерності (ПСМ), а також самостійне проведення частин практичних занять і ПСМ з дисциплін, закріплених за кафедрою. Керівники практики систематично проводять консультації з навчально-виховної роботи.

Список необхідної літератури

Основна:

1. Освітньо-наукова програма третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти з галузі знань 01 «Освіта», зі спеціальності 017 «Фізична культура і спорт» / Уклад.: Вознюк Т.В., Костюкевич В.М., Фурман Ю.М., Асаулюк І.О., Богуславська В.Ю., Драчук А.І., Дусь С.В. Вінниця: ВДПУ імені Михайла Коцюбинського, 2021. 17 с.
2. Положення про проведення практики здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського. 2020 р.
<https://vspu.edu.ua/index.php?p=position>
3. Костюкевич В.М., Воронова В.І., Шинкарук О.А., Борисова О.В. Основи науково-дослідної роботи здобувачів вищої освіти за ступенями магістра та доктора філософії. К: Освіта, 2017.
4. Москаленко Н.В., Микитчик О.С. Науково-педагогічна практика: Методичні рекомендації для здобувачів третього (освітньо-наукового)

рівня вищої освіти зі спеціальності 017 – Фізична культура і спорт [Електронний ресурс]. Дніпро, 2020. 39 с.

Додаткова:

1. Круцевич Т., Пангелова Н. Сучасні тенденції щодо організації фізичного виховання у вищих навчальних закладах. Спортивний вісник Придніпров'я. 2016.
2. Воробйов М. І., Круцевич Т. І. Практика в системі фізкультурної освіти. К.: Олімпійська література, 2006. 192 с.

4. Бази практики

Можливими базами проходження практики є кафедри: теорії і методики фізичного виховання, теорії і методики спорту, медико-біологічних основ фізичного виховання та фізичної реабілітації. Керівниками практики зазвичай призначаються наукові керівники аспірантів. Перед початком практики аспіранти проходять інструктаж з техніки безпеки та охорони праці на відповідній кафедрі.

Усі завдання, передбачені програмою педагогічної (аспірантської) практики аспірантів, виконуються ними на базі академічних груп студентів I-IV курсів СВО бакалавра та СВО магістра.

5. Організація і керівництво практикою

Основними обов'язками аспірантів є дотримання внутрішнього розпорядку бази практики, правил техніки безпеки, виконання програми практики та вчасне оформлення звітної документації.

До основних обов'язків керівника практики належить:

- забезпечення високої якості проходження практики згідно з програмою;
- контроль забезпечення нормальних умов праці аспірантів та проведення з ними обов'язкових інструктажів з охорони праці й техніки безпеки;
- визначення дисципліни, навчальної групи для проведення практики; надання консультаційної допомоги аспірантам в складанні індивідуальних планів й оформленні звітної документації;
- відвідування занять аспірантів, їх обговорення; контроль виконання правил внутрішнього трудового розпорядку;
- здійснення поточного і підсумкового контролю за проходженням практики
- забезпечення чіткої організації, планування та обліку результатів практики;
- підготовка відгуку про проходження практики.

6. Підведення підсумків практики

Після проходження практики аспірант подає керівникові практики такі документи:

1. Індивідуальний план роботи аспіранта з помітками про виконання кожного виду роботи та оцінкою за підписом керівника педагогічної (асистентської) практики.
2. Конспекти практичних (лабораторних) або семінарських занять, підписані

керівником практики.

3. Аналізи відвіданих аспірантом занять.
4. Плани та сценарії проведених виховного та позааудиторного заходів.
5. Напрацьовані практикантом матеріали до навчально-методичного комплексу з навчального курсу.

Після закінчення терміну практики аспіранти звітують про виконання програми практики. Формою звітності про практику є письмовий звіт. Звіт підписує аспірант, підписує та оцінює керівник від бази практики. Вимоги до форми та змісту звіту визначає програма практики. Щоденник практики є частиною звіту та основним документом, що відображає поточну діяльність аспіранта, етапи виконання завдань.

Захист практики здійснюється на засіданні кафедри й оцінюється за 100-бальною шкалою. Керівник практики перевіряє всі завдання, що виконував аспірант. Лекції та семінарські /практичні/лабораторні заняття оцінюють як за змістом, так і за дотриманням методики викладання. Керівник практики виставляє оцінки в Щоденник практики. Кінцеву узагальнену оцінку практики затверджують на основі звіту на засіданні кафедри, відповідальної за підготовку аспірантів, з урахуванням рівня виконання завдань практики та змісту поданих документів. Узагальнену оцінку виставляють у відомість обліку успішності аспірантів.

Аспірантів, практика яких оцінена на «незадовільно», за рішенням комісії з захисту практики, направляють для виконання програми практики повторно.

Результати підсумкового контролю заносяться в індивідуальний навчальний план аспіранта.

Критерії та методи оцінювання програмних результатів практики

За результатами педагогічної (асистентської) практики аспірант отримує диференційовану оцінку, яка складається з наступних параметрів:

- рівень сформованості професійно-педагогічних умінь, які визначаються за рівнем методичних умінь і навичок в процесі проведення тренувальних занять;
- ефективність проведення навчально-тренувальних, фізкультурно-оздоровчих і виховних заходів;
- рівень аналізу і самоаналізу;
- якість оформлення документації;
- наявність і прояв творчості та ініціативи.

Результати педагогічної (асистентської) практики обговорюються на засіданні кафедри під час захисту аспірантом результатів проходження практики.

Розподіл балів, які отримують здобувачі за практику

Вид роботи	Кількість балів (max)
Виконання індивідуального плану проходження практики	40
Оформлення звітної документації за практику	20
Доповідь і захист практики	40
Всього	100

**Шкала оцінювання виконання
індивідуального плану проходження практики**

Критерії оцінювання	За розширеною шкалою	За бальною системою
Аспірант у повному обсязі, самостійно виконав індивідуальний план проходження практики; досконало володіє теоретичними знаннями та може їх застосовувати на практиці, під час викладання навчальних дисциплін; наполегливо та сумлінно виконував завдання практики; самостійно та правильно розробляв та оформлював навчально-методичні та дидактичні матеріали; дотримувався правил внутрішнього розпорядку	відмінно	31–40
Аспірант виконав індивідуальний план проходження практики за незначної сторонньої допомоги; має хороші теоретичні знання, що продемонстрував під час проведення навчальних занять; виконував заплановані заходи, але відчував незначні труднощі у процесі підготовки до них та аналізі досягнутих результатів; правильно оформлював та розробляв навчально-методичні та дидактичні матеріали користуючись незначною допомогою з боку керівника практики; дотримувався правил внутрішнього розпорядку	добре	21–30
Аспірант виконав індивідуальний план проходження практики користуючись постійною допомогою; має задовільні теоретичні знання, що продемонстрував під час проведення навчальних занять; виконував заплановані заходи, але відчував труднощі у процесі підготовки до них та аналізі досягнутих результатів, що потребувало постійного контролю та корекції з боку керівника практики; оформлював та розробляв навчально-методичні та дидактичні	задовільно	11–20

матеріали допускаючи помилки; дотримувався правил внутрішнього розпорядку		
Аспірант не виконав індивідуальний план проходження практики; має задовільні теоретичні знання, але не зміг їх продемонструвати під час проведення навчальних занять; не набув вмінь розробляти необхідне навчально-методичне та дидактичне забезпечення освітнього процесу навіть за сторонньої допомоги та підтримки; не дотримувався правил внутрішнього розпорядку	незадовільно	0–10

Критерії оцінювання оформлення звітної документації з практики

Критерії оцінювання	Кількість балів
Дотримання аспірантом методичних рекомендацій щодо оформлення та ведення звітної документації практики. Систематичне та правильне заповнення щоденника практики, охайність в роботі з документами. Своєчасна підготовка звіту про роботу, яку виконано під час практики.	15 – 20
Виконання аспірантом методичних рекомендацій щодо оформлення та ведення звітної документації практики. Систематичне заповнення щоденника практики, охайність в роботі з документами, але присутні незначні помилки у оформленні документації. Своєчасна підготовка звіту про роботу, яку виконано під час практики.	10 – 14
Неврахування аспірантом методичних рекомендацій щодо оформлення та ведення звітної документації практики. Неохайне та несистематичне заповнення щоденника практики, допущені помилки. Не своєчасна підготовка звіту про роботу, яку виконано під час практики.	5 – 9
Відсутність документів, що підтверджують проходження аспірантом практики	1 – 4

Критерії оцінювання захисту звіту аспіранта за практику

Критерії оцінювання	Кількість балів
Аспірант демонструє всебічні, глибокі знання щодо нормативної бази, вільно відповідає на всі питання, що пов'язані з підготовкою навчально-методичних та дидактичних матеріалів, методики та форм проведення різних видів навчальних занять.	40
Аспірант демонструє всебічні, глибокі знання щодо нормативної бази, вільно відповідає на всі питання, що пов'язані з підготовкою навчально-методичних та дидактичних матеріалів, методики та форм проведення різних видів навчальних занять. Допускає 1 незначну помилку через неуважність, яку сам виправляє	35 – 39
Аспірант демонструє всебічні, глибокі знання щодо нормативної бази, вільно відповідає на всі питання, що пов'язані з підготовкою навчально-методичних та дидактичних матеріалів, методики та форм проведення різних видів навчальних занять. Допускає 2 незначні помилки через неуважність, які сам виправляє	31 – 34
Аспірант демонструє хороші знання щодо нормативної бази, дає відповіді на питання у певній логічній послідовності, допускає 2 незначні помилки, що пов'язані з підготовкою навчально-методичних та дидактичних матеріалів, методики та форм проведення різних видів навчальних занять і за допомоги, їх виправляє	25 – 30
Аспірант демонструє хороші знання щодо нормативної бази, дає відповіді на питання у певній логічній послідовності, допускає 3 незначні помилки, що пов'язані з підготовкою навчально-методичних та дидактичних матеріалів, методики та форм проведення різних видів навчальних занять і за допомоги, їх виправляє	21 – 24
Аспірант виявляє не досить повні знання щодо нормативної бази, не здатний відповісти на поставлені питання на рівні репродуктивного відтворення, допускає 3 помилки, що пов'язані з підготовкою навчально-методичних та дидактичних матеріалів, методики та форм проведення різних видів навчальних занять, відповіді дає неповні навіть у разі допомоги	15 – 20
Аспірант виявляє не досить повні знання щодо нормативної бази, не здатний відповісти на поставлені питання на рівні репродуктивного відтворення, допускає 4 помилки, що пов'язані з підготовкою навчально-методичних та дидактичних матеріалів, методики та	11 – 14

форм проведення різних видів навчальних занять, відповіді дає неповні навіть у разі допомоги	
Аспірант не демонструє знань щодо нормативної бази або більшої частини вимог, що пов'язані з підготовкою навчально-методичних та дидактичних матеріалів та методикою проведення різних видів навчальних занять, суттєві помилки не виправляє, незрозуміла побудова відповіді на поставлені питання	0 – 10